

## Spis treści

Wstęp . . . . .	9
-----------------	---

### I. Specyfika powiązań regionalnych w Azji i Pacyfiku

<b>Paweł Szwiec:</b> Integracja w Azji Wschodniej – geneza, przejawy, skutki, perspektywy . . . . .	13
<b>Zbigniew Olesiński:</b> Mechanizm organizacyjny procesów integracyjnych w Azji Południowo-Wschodniej . . . . .	21
<b>Malgorzata Pietrasiak:</b> ASEAN-6 i ASEAN-4: problemy na drodze do integracji regionu Azji Południowo-Wschodniej . . . . .	31
<b>Katarzyna A. Nawrot:</b> Proces integracji regionalnej państw ASEAN . . . . .	46
<b>Ewa Oziewicz:</b> Nowy regionalizm azjatycki z perspektywy ASEAN . . . . .	55
<b>Krystyna Żołądkiewicz:</b> Integracja ekonomiczna w regionie Pacyfiku na przykładzie Strefy Wolnego Handlu Australii i Nowej Zelandii . . . . .	64
<b>Anna Calek:</b> Perspektywy rozwoju gospodarczego mikropaństw Południowego Pacyfiku w ramach ugrupowania integracyjnego SPARTECA . . . . .	76
<b>Karolina Klecha-Tylec:</b> Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN jako przykład współpracy subregionalnej . . . . .	84
<b>Malgorzata Dziembała:</b> Stosunki gospodarcze i polityczne Unii Europejskiej z krajami ASEAN na początku XXI wieku . . . . .	94
<b>Katarzyna Żukrowska:</b> Stan zaawansowania integracji w ramach ASEAN a stosunki z Unią Europejską . . . . .	106

### II. Płaszczyzny i obszary współpracy regionalnej w Azji i Pacyfiku

<b>Mariusz Szuster:</b> Przesłanki lokalizacji produkcji w krajach azjatyckich . . . . .	123
<b>Jarosław Brach:</b> Zagrożenie ze strony chińskich i indyjskich producentów ciężarówek dla liderów europejskich . . . . .	130
<b>Edyta Pawlak:</b> Liberalizacja handlu jako czynnik rozwoju ugrupowań integracyjnych rejonu Azji i Pacyfiku . . . . .	146
<b>Monika Wyrzykowska:</b> Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach a bezpośrednie inwestycje Chińskiej Republiki Ludowej – najnowsze trendy i perspektywy . . . . .	155
<b>Sebastian Domżałski:</b> Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarce Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej . . . . .	165

<b>Iwona Pawlas:</b> Azja jako obszar funkcjonowania korporacji transnarodowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej . . . . .	175
<b>Bogusława Drelich-Skulska:</b> Powiązania sieciowe przedsiębiorstw w regionie Azji i Pacyfiku . . . . .	182
<b>Elżbieta Pleśniak:</b> Usługi outsourcingowe w Indiach . . . . .	195
<b>Szymon Mazurek:</b> Giełdy papierów wartościowych w regionie Azji i Pacyfiku . . . . .	206
<b>Łukasz Fijałkowski:</b> Regionalny wymiar bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej. Idea Wspólnoty ASEAN w świetle koncepcji wspólnot bezpieczeństwa . . . . .	216
<b>Paweł Łyszczak:</b> Rywalizacja o zasoby surowców energetycznych w basenie Morza Południowochińskiego . . . . .	226

### III. Makroekonomiczny wymiar procesów integracyjnych w Azji i Pacyfiku

<b>Sebastian Bobowski, Marcin Haberla:</b> Indie – narodziny drugiego azjatyckiego giganta? . . . . .	237
<b>Małgorzata Domiter:</b> Znaczenie polityki handlowej Japonii dla jej dominującej pozycji w regionie Azji i Pacyfiku . . . . .	246
<b>Anna Jankowiak:</b> Znaczenie ekonomiczne Hongkongu w regionie Azji i Pacyfiku . . . . .	261
<b>Aleksandra Kuźmińska:</b> Brand China – wizerunek Chin w świecie w świetle rankingu Anholt Nation Brands Index . . . . .	273
<b>Patrycja Stermach:</b> Ocena ryzyka państw ASEAN na podstawie metody klasyfikacji ryzyka kraju ( <i>The Country Risk Classification Method – CRCM</i> ) . . . . .	282

### IV. Społeczne i kulturowe wymiary procesów integracyjnych

<b>Małgorzata Bartosik-Purgat:</b> Kultura i konsument w świetle procesów globalnego rynku . . . . .	293
<b>Tadeusz Sporek:</b> Społeczne problemy współczesnego świata – dylematy ochrony środowiska . . . . .	305
<b>Bogusław Bembenek:</b> Japońskie grupy <i>keiretsu</i> w świetle koncepcji kapitału społecznego . . . . .	315

### Summaries

<b>Paweł Szwiec:</b> Integration in East Asia – causes, indications, outcomes, perspectives . . . . .	20
<b>Zbigniew Olesiński:</b> Organizational mechanism of integrative processes in South-East Asia . . . . .	30

<b>Malgorzata Pietrasiak:</b> ASEAN-6 and ASEAN-4: Problems on the way to the integration of South East Asia region . . . . .	45
<b>Katarzyna A. Nawrot:</b> Process of regional integration in ASEAN countries	54
<b>Ewa Oziewicz:</b> New Asian regionalism from the ASEAN perspective . . . . .	63
<b>Krystyna Żołądkiewicz:</b> Economic integration in Pacific Region on the example of Australia New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement . . . . .	75
<b>Anna Calek:</b> The perspectives of economic development of the micro-states of South Pacific integration group SPARTECA . . . . .	83
<b>Karolina Klecha-Tylec:</b> BIMP-EAGA as an example of subregional co-operation . . . . .	93
<b>Malgorzata Dziębala:</b> Economic and political relations between the European Union and ASEAN countries at the beginning of the 21 <sup>st</sup> century	105
<b>Katarzyna Żukrowska:</b> ASEAN integration progress and relations with the European Union . . . . .	120
<b>Mariusz Szuster:</b> The circumstances of manufacturing localization in Asian countries . . . . .	129
<b>Jarosław Brach:</b> Are Chinese and Indian truck makers able to threaten today's, especially European leaders? . . . . .	145
<b>Edyta Pawlak:</b> Liberalization of trade as a factor stimulating development of integrative groups of Asia and Pacific region . . . . .	154
<b>Monika Wyrzykowska:</b> FDI in China and China's FDI – new trends and prospects . . . . .	164
<b>Sebastian Domżałski:</b> Foreign direct investment in Malaysia against Southeast Asia . . . . .	174
<b>Iwona Pawlas:</b> Asia and R&D activity of transnational corporations . . . . .	181
<b>Bogusława Drelich-Skulska:</b> Business networks in Asia and Pacific region	194
<b>Elżbieta Pleśniak:</b> Outsourcing services in India . . . . .	205
<b>Szymon Mazurek:</b> Stock exchanges in Asia and Pacific . . . . .	215
<b>Łukasz Fijałkowski:</b> Regional dimension of security in Southeast Asia. The project of ASEAN Community and the notion of security community . . . . .	225
<b>Paweł Łyszczak:</b> Energy rivalry in the South China Sea . . . . .	234
<b>Sebastian Bobowski, Marcin Haberla:</b> India – birth of second Asian giant?	245
<b>Malgorzata Domiter:</b> Significance of Japan's trade policy for its dominant position in the Asia-Pacific region . . . . .	260
<b>Anna Jankowiak:</b> Hong Kong – the economic role in Asia-Pacific region . . . . .	272
<b>Aleksandra Kuźmińska:</b> Brand China – the image of China in the world according to Anholt Nation Brands Index . . . . .	281
<b>Patrycja Stermach:</b> The Association of Southeast Asian Nations in the OECD Country Risk Classification . . . . .	288

<b>Malgorzata Bartosik-Purgat:</b> Culture and consumer in the process of global market .....	304
<b>Tadeusz Sporek:</b> Social problems of the contemporary world – the dilemmas of environmental protection .....	314
<b>Bogusław Bembek:</b> Japanese <i>keiretsu</i> groups in the light of social capital conception .....	327

**Karolina Klecha-Tylec**

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

## **WSCHODNI OBSZAR WZROSTU ASEAN JAKO PRZYKŁAD WSPÓŁPRACY SUBREGIONALNEJ**

### **1. Wstęp**

Charakterystyczną formą współpracy gospodarczej państw regionu Azji Południowo-Wschodniej oraz Południowej są tzw. obszary wzrostu. Ich istotą jest kooperacja gospodarcza blisko położonych regionów należących do trzech (są to wówczas tzw. trójkąty wzrostu<sup>1</sup>) lub większej liczby państw<sup>2</sup>. Celem współpracy subregionalnej jest polepszenie kondycji gospodarczej regionów transgranicznych dzięki wykorzystaniu posiadanych przez nie zasobów na zasadzie przewagi komparatywnej.

Celem artykułu jest charakterystyka Wschodniego Obszaru Wzrostu ASEAN (BIMP-EAGA)<sup>3</sup>, przedstawienie przyczyn jego powstania oraz dokonanie analizy sektorowej napływających do niego bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Dodatkowym celem jest ukazanie kierunków dalszego rozwoju EAGA w kontekście zmian jego struktury instytucjonalnej.

### **2. Zakres terytorialny oraz podmiotowy**

BIMP-EAGA jest przykładem programu kooperacji subregionalnej państw położonych na wschodzie regionu Azji Południowo-Wschodniej, wchodzących w skład Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN). Inicja-

---

<sup>1</sup> Na przykład północny „trójkąt wzrostu”, w którego skład wchodzi regiony położone w Indonezji, Malezji, Tajlandii (IMT-GT) oraz południowy „trójkąt wzrostu”: Singapur oraz regiony Malezji i Indonezji (IMS-GT).

<sup>2</sup> Obok omawianego Wschodniego Obszaru Wzrostu ASEAN przykładem może być Subregion Większego Mekongu (w jego skład wchodzi regiony należące do Kambodży, Laosu, Wietnamu, Tajlandii, Myanmaru oraz chińska prowincja Yunnan).

<sup>3</sup> Brunei Darussalam-Indonesia-Malaysia-Philippines East ASEAN Growth Area.

tywa powstania BIMP-EAGA została przedstawiona w październiku 1992 r. przez prezydenta Filipin, Fidela Ramosa. Oficjalnie współpracę w ramach tego obszaru rozpoczęto podczas pierwszego spotkania przedstawicieli państw członkowskich 24 marca 1994 r. w Davao (Filipiny).

Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN należy do największych pod względem zajmowanego terytorium obszarów wzrostu w Azji (ok. 1,54 mln km<sup>2</sup>). W skład liczącego 55 mln konsumentów BIMP-EAGA wchodzi:

- Brunei Darussalam,
- w ramach Indonezji: cztery prowincje Borneo (indonez. Kalimantan): Środkowa, Zachodnia, Wschodnia i Południowa; cztery prowincje Celebes (Sulawezi): Północna, Środkowa, Południowa i Południowowschodnia; prowincja Maluku; prowincja Irian Jaya,
- w ramach Malezji: terytorium federalne Labuan oraz dwa stany: Sabah oraz Sarawak,
- w ramach Filipin: wyspy Mindanao i Palawan.

Cechą BIMP-EAGA jest niski poziom rozwoju gospodarczego w porównaniu z innymi obszarami ASEAN, peryferyjne położenie oraz znacznie bardziej konkurencyjny, niż komplementarny, charakter terenów objętych współpracą (tab. 1).

Tabela 1. Zasoby i bogactwa naturalne regionów BIMP-EAGA wg państw członkowskich

Brunei	Indonezja	Malezja	Filipiny
Ropa naftowa Gaz ziemny	ropa naftowa gaz ziemny drewno zwierzęta hodowlane materiały budowlane owoce morza surowce mineralne (cyna, miedź, rudy żelaza, złoto) rośliny żywieniowe (ryż)	ropa naftowa gaz ziemny drewno zwierzęta hodowlane olej palmowy	ropa naftowa świeże owoce surowce włókiennicze zwierzęta hodowlane materiały budowlane owoce morza ryby rośliny żywieniowe (ryż, kukurydza)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *The BIMP-EAGA*, <http://www.brunet.bn/org/bimpeabc> (07.04.2008); M. Jędrusik, *Azja Południowo-Wschodnia – w pogoni za „tygrysami”*, [w:] *Geografia regionalna świata*, red. J. Małkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 108-112.

Szczególnie duża różnica w poziomie rozwoju gospodarczego występuje w ramach poszczególnych regionów Filipin, a zwłaszcza w Indonezji<sup>4</sup>. Kraje te cechują się również, na tle wszystkich państw rozwijających się, w tym głównie krajów nowo uprzemysłowionych, wyjątkowo niskim wskaźnikiem wartości dodanej

<sup>4</sup> Szerzej na ten temat zob. B.P. Resosudarmo, Y. Vidyattama, *Regional income disparity in Indonesia*, „ASEAN Economic Bulletin” 2006 vol. 23 nr 1, s. 36, 41.

przemysłu przetwórczego (*market value added* – MVA) *per capita*<sup>5</sup>. Wynosił on w 2005 r. dla Indonezji 328 USD, dla Filipin zaś zaledwie 293 USD *per capita*<sup>6</sup>.

### 3. Cele działalności BIMP-EAGA

BIMP-EAGA powstał w celu realizacji dwóch zamierzeń<sup>7</sup>. Z krótkookresowego punktu widzenia dążono do rozwoju handlu<sup>8</sup>, inwestycji oraz sektora turystycznego. W dalszym zaś horyzoncie czasu postanowiono dokonać przemiany charakteru gospodarek regionu z pozyskującego bogactwa naturalne na gospodarki nakierowane na rozwój aktywności gospodarczej, niezwiązanej bezpośrednio z wydobyciem surowców. Szczególną rolę w realizacji tych celów przypisano sektorowi prywatnemu, który ma się stać, według zamierzeń, lokomotywą wzrostu całego obszaru. Dużą wagę przywiązano dodatkowo do partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Ponadto osiągnięciu zamierzeń ma sprzyjać swobodny przepływ ludzi, towarów oraz usług przy jednoczesnym zapewnieniu zrównoważonego rozwoju. Rozwój gospodarczy obszaru ma być ponadto wsparty przez rozbudowę infrastruktury, co ma szczególne znaczenie ze względu na jego wyspiarskie położenie.

Głównym skutkiem przyjęcia powyższych celów ma być zwiększenie atrakcyjności EAGA jako kierunku napływu krajowych oraz zagranicznych inwestycji bezpośrednich, które służyłyby specjalizacji produkcji oraz polepszeniu konkurencyjności regionów.

### 4. Inwestycje zagraniczne w ramach BIMP-EAGA

Odzwierciedleniem słabego uprzemysłowienia Wschodniego Obszaru Wzrostu ASEAN jest charakter napływających tam inwestycji. Jak ukazuje tab. 2, skupione są one przede wszystkim wokół bogactw naturalnych (por. tab. 1). Inwestorzy wykazują szczególne zainteresowanie sektorem drzewnym. Pozyskiwanie drewna, obróbka oraz produkty powstałe na jego bazie przyciągnęły ponad 38,4% całego kapitału zagranicznego zainwestowanego w BIMP-EAGA.

---

<sup>5</sup> Por. A. Bąkiewicz, *Pół wieku industrializacji w krajach rozwijających się*, [w:] *Afryka, Azja, Ameryka Łacińska: wyzwania społeczno-gospodarcze w XXI w.*, red. M. Wagué, Multi Print, Warszawa 2005, s. 49-51.

<sup>6</sup> Średnia dla państw rozwijających się w 2005 r. wynosiła 455 USD *per capita*. Malezja np. przekroczyła go blisko 4-krotnie (1755 USD) i wykazywała wyższą wartość od wskaźnika MVA dla Polski (1293 USD *per capita*), szerzej zob. [www.unido.org](http://www.unido.org).

<sup>7</sup> *Overview of BIMP-EAGA*, <http://www.bimp-eaga.org> (15.03.2008).

<sup>8</sup> BIMP-EAGA w tym zakresie wspomaga zasadnicze cele AFTA (strefy wolnego handlu ASEAN) oraz CEPT (Projektu Wspólnych Efektywnych Cel Preferencyjnych), tj. wzrost wolumenu obrotów handlowych w ramach ASEAN. Więcej na temat AFTA oraz CEPT zob. E. Oziewicz, *Dylematy rozwoju gospodarczego krajów Azji Południowo-Wschodniej na tle procesów globalizacyjnych*, Wyd. UG, Gdańsk 2007, s. 99 i nast.

Tabela 2. Skumulowana wartość zatwierdzonych projektów inwestycyjnych\* z udziałem kapitału zagranicznego w BIMP-EAGA w latach 1995-2003 (mln USD)

Lp.	Klasyfikacja działalności (kod ISIC)	BRUNEI	INDONEZJA				MALEZJA			FILIPINY		Suma
			Kalimantan	Sulawesi	Maluku	Irian Jaya	Labuan	Sabah	Sarawak	Mindanao	Palawan	
1	(23) wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych	-	2178,7	-	-	2000,0	-	-	-	-	-	4178,7
2	(21) produkcja masy celulozowej, papieru oraz wyrobów z papieru	-	906,5	-	-	80,0	-	1217,6	1313,9	11,6	-	3 529,6
3	(27) produkcja metali	1,4	-	-	-	-	-	397,0	2122,5	-	-	2 520,9
4	(37) zagospodarowanie odpadów ( <i>recycling</i> )	3,1	-	-	-	-	-	-	1929,2	-	-	1 932,3
5	(36) produkcja mebli	8,8	-	0,1	-	-	-	10,6	6,2	91,0	1530,3	1 647,0
6	(22) działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	0,6	1600,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1 600,0
7	(24) produkcja wyrobów chemicznych	0,8	610,8	1,2	-	8,0	-	42,7	202,7	217,4	-	1 083,6
8	(20) produkcja drewna i wyrobów z drewna	-	42,9	0,1	2,7	268,0	1,8	388,0	368,3	1,4	-	1 073,2
9	(15) produkcja artykułów spożywczych i napojów	4,7	318,4	50,7	4,2	215,7	-	223,8	84,8	79,1	0,4	981,8
10	(32) produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	7,1	-	-	-	-	-	-	730,6	-	-	737,7
Wartość wszystkich rodzajów działalności		<b>111,4</b>	<b>6094,8</b>	<b>183,8</b>	<b>8,2</b>	<b>2572,8</b>	<b>5,3</b>	<b>2350,8</b>	<b>6865,0</b>	<b>708,7</b>	<b>1530,6</b>	<b>20431,4</b>

\* Zestawienie ujmuje dziesięć rodzajów działalności o największej łącznej wartości skumulowanej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, ASEAN Secretariat – ASEAN FDI Database, Seventh Edition, 2005.

Jednocześnie niewiele projektów dotyczyło zaawansowanych technologii produkcyjnych. Dla porównania produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych znajdująca się na pierwszym miejscu w obu trójkątach wzrostu (IMT oraz IMS), w przypadku BIMP-EAGA zajmuje dopiero miejsce dziesiąte pod względem atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych. Koncentrowała się jednocześnie w jednym tylko stanie Malezji.

Uwagę zwraca jednocześnie bardzo niskie zaangażowanie kapitału zagranicznego w Brunei (zaledwie 0,5% wartości wszystkich inwestycji napływających do BIMP-EAGA w analizowanym okresie). Są to w dodatku inwestycje bardzo rozdrobnione. Niewątpliwym tego powodem są duże zyski z tytułu eksportu ropy naftowej, które stanowią ok. 85% wartości eksportu tego kraju. Przychody te zapewniają Sułtanatowi Brunei samowystarczalność finansową w wielu sferach życia



gospodarczego i społecznego, która pozwala nawet określić ten kraj mianem państwa opiekuńczego<sup>9</sup>.

Ponad połowa wartości inwestycji napływających do BIMP-EAGA pochodzi z regionu Azji i Pacyfiku (tab. 3). Głównym źródłem pochodzenia kapitału byli inwestorzy wywodzący się z ASEAN (ponad 20%). W jego ramach najwięcej zainwestowały: Tajlandia oraz Singapur (odpowiednio 1,6 oraz 1,5 mld USD).

Tabela 3. Źródła pochodzenia kapitału zagranicznego napływającego do BIMP-EAGA w latach 1995-2003 wg regionów świata (mln USD)

ASEAN	Europa <sup>a)</sup>	Asja <sup>b)</sup>	Ameryka Płn. <sup>c)</sup>	ANIEs <sup>d)</sup>	Pozostałe <sup>e)</sup>	Japonia	Australasia <sup>f)</sup>	Ameryka Śr. i Płd. <sup>g)</sup>	Suma
4 119,9	3 794,4	3 579,9	2 973,1	2 784,4	1 559,7	1 384,3	221,2	38,0	<b>20 454,9</b>

a) UE-15, Gibraltar, Islandia, Liechtenstein, Malta, Norwegia, Szkocja, Szwajcaria; Europa Środkowo-Wschodnia: Albania, Białoruś, Chorwacja, Republika Czeska, Estonia, Węgry, Litwa, Łotwa, Macedonia, Mołdawia, Polska, Rumunia, Federacja Rosyjska, Słowacja, Słowenia, Ukraina;

b) Chiny, Indie, Pakistan, Azja Zachodnia: Bahrajn, Cypr, Iran, Irak, Jordania, Kuwejt, Liban, Oman, Katar, Arabia Saudyjska, Syria, Turcja, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Jemen; Azja Środkowa: Armenia, Azerbejdżan, Gruzja, Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan; Azja Południowo-Wschodnia: Afganistan, Bangladesz, Korea Płn., Makao, Malediwy, Mongolia, Nepal, Sri Lanka;

c) USA i Kanada;

d) Korea Płd., Hongkong, Tajwan (Asian New Industrialized Economies);

e) w tym inwestycje podejmowane przez dwóch lub więcej inwestorów pochodzących z różnych państw;

f) Australia, Nowa Zelandia;

g) Argentyna, Brazylia, Meksyk, Panama; Ameryka Środkowa: Belize, Kostaryka, Kuba, Dominikana, Salwador; Gwatemala, Haiti, Honduras, Jamajka, Nikaragua; Ameryka Południowa: Boliwia, Chile, Kolumbia, Ekwador, Gujana, Paragwaj, Peru, Surinam, Urugwaj, Wenezuela.

Źródło: jak w tab. 2.

Największym inwestorem indywidualnym były Stany Zjednoczone. Amerykańskie podmioty gospodarcze zainwestowały w BIMP-EAGA ponad 2,5 mld USD<sup>10</sup>. Na drugim miejscu uplasował się Hongkong z wartością inwestycji wynoszącą ponad 2,4 mld USD. Bardzo znaczącym inwestorem była również Holandia, która zainwestowała o 420 mln USD mniej od wspomnianego specjalnego regionu administracyjnego Chin.

## 5. Kierunki rozwoju BIMP-EAGA

Podstawowym celem krajów członkowskich EAGA jest zmniejszenie dysproporcji rozwojowych pomiędzy swoimi regionami oraz w relacji do krajów

<sup>9</sup> Por. M. Jędrusik, op. cit., s. 109.

<sup>10</sup> Nadmienić należy, że USA były również największym inwestorem w trójkącie północnym oraz południowym. Zainwestowali oni w IMT-GT blisko 4,7 mld USD, natomiast w IMS-GT aż 17,2 mld USD.

ASEAN-6. Kierunki dalszego rozwoju EAGA zostały zarysowane w postaci pięcioletniego planu nazwanego „mapą drogową na rzecz rozwoju”<sup>11</sup>, która została uzupełniona szczegółowymi wytycznymi w ramach BIMP-EAGA Action Plan.

Zgodnie z przyjętymi w dokumencie założeniami do końca 2010 r. regiony EAGA mają osiągnąć wzrost wartości inwestycji oraz obrotów handlu (wewnętrznego oraz zagranicznego) o 10%. „Mapa drogową” zakłada ponadto poszerzenie oferty turystycznej oraz polepszenie jakości świadczenia usług w celu zwiększenia liczby turystów przybywających do EAGA o 4% rocznie (przy analogicznym wzroście przychodów z turystyki). Plan zakłada również koordynację zarządzania zasobami naturalnymi, zwłaszcza programami korzystania z odnawialnych źródeł energii oraz oszczędzania energii zgodnie z zasadą zrównoważonego wzrostu sub-regionu.

Przyjęty plan działania zakłada dodatkowo m.in.: utworzenie do 2010 r. Funduszu EAGA<sup>12</sup>, rozwój infrastruktury transportowej (zwłaszcza w zakresie transportu morskiego i lotniczego) oraz telekomunikacyjnej (w tym internetowej), powstanie konsorcjów świadczących usługi transportowe, zmniejszenie opłat transportowych, bliską współpracę z ASEAN oraz organizowanie spotkań i konferencji dla przedsiębiorców z sektora prywatnego.

Ponadto celem działań BIMP-EAGA jest wzmocnienie struktury instytucjonalnej oraz usprawnienie mechanizmu koordynacji działań w celu implementacji powyższych założeń. Bardzo znaczącą rolę w tym procesie ma odgrywać sektor prywatny, w tym szczególnie przedstawione poniżej klastry grup roboczych.

## 6. Struktura instytucjonalna BIMP-EAGA

Strukturę instytucjonalną BIMP-EAGA tworzą trzy szczeble (rys. 1). W centrum uwagi jest sektor prywatny, którego rozwojowi mają służyć dwa pozostałe szczeble. Podstawowym założeniem leżącym u podstaw omawianego obszaru wzrostu było zdecentralizowanie struktury instytucjonalnej, dlatego w ramach BIMP-EAGA nie istnieje wspólny sekretariat, lecz sekretariaty na szczeblach krajowych<sup>13</sup>. Ich podstawową funkcją jest nadzorowanie przepływu informacji oraz koordynacja realizowanych programów zarówno w ramach swojego kraju, jak i całego obszaru wzrostu.

Formą uzgadniania kierunków współpracy oraz wzajemnych konsultacji są spotkania odpowiednich ministrów (Ministers Meetings) wraz z powołanymi w każdym kraju członkowskim wyższymi urzędnikami państwowymi (Senior Offi-

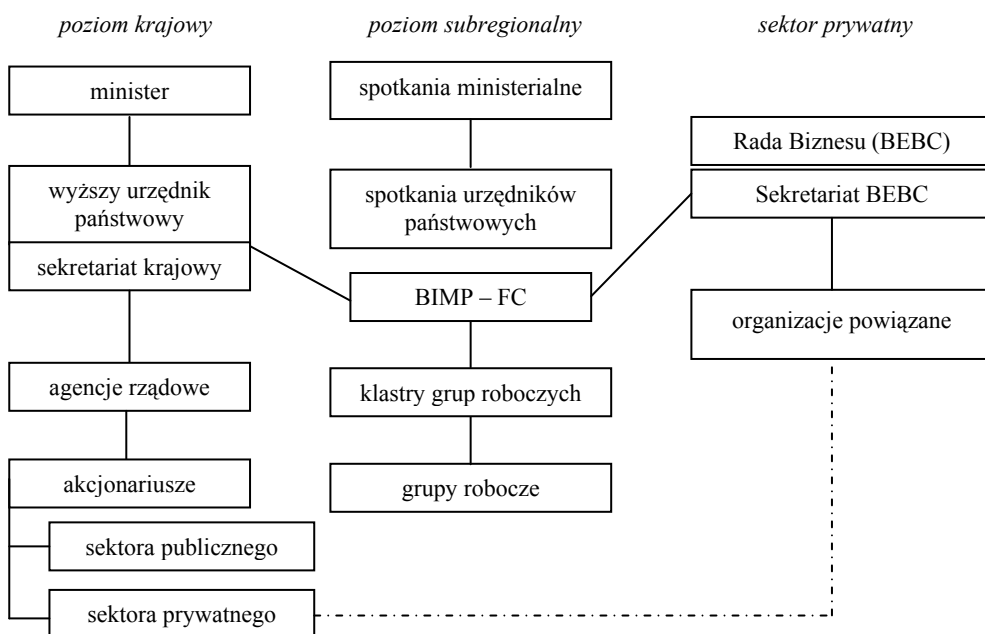
<sup>11</sup> *BIMP-EAGA Roadmap to Development 2006-2010*.

<sup>12</sup> Miałby on m.in. finansować projekty *venture capital* oraz inwestycje podejmowane przez mułmanów (przy respektowaniu zasad bankowości islamskiej).

<sup>13</sup> Por. *Moving regional cooperation forward*, Summary of Proceedings of the ADB-sponsored Session, ADB, October 2002, s. 11.

cial Meetings)<sup>14</sup>. Spotkania te stanowią najwyższy organ decyzyjny EAGA. Funkcję administracyjną w odniesieniu do obu tych podmiotów pełnią sekretariaty na szczeblu krajowym.

W ramach BIMP-EAGA ustanowiono ponadto jedenaście grup roboczych (Working Groups)<sup>15</sup>, w których skład wchodzi pracownicy agencji rządowych szczebla krajowego oraz subregionalnego, jak również przedstawiciele sektora prywatnego. Celem grup roboczych jest identyfikacja potencjalnych możliwości rozwoju współpracy subregionalnej oraz tworzenie konkretnych planów dalszej kooperacji.



Rys. 1. Struktura instytucjonalna BIMP-EAGA

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Overview of BIMP-EAGA*, <http://www.bimp-eaga.org> (04.03.2008).

W roku 2003 r. dokonano reorganizacji struktury szczebla subregionalnego, tworząc cztery klastry grup roboczych (Working Group Clusters), przypisując każ-

<sup>14</sup> Spotkania te określane są mianem SOMMs (Senior Officials and Ministers Meetings).

<sup>15</sup> Pierwotnie było ich trzynaście (ds. rozwoju rolnictwa i przemysłu, budownictwa, energetyki, rozwoju współpracy w zakresie rybołówstwa, turystyki, telekomunikacji, transportu lotniczego, transportu morskiego, rozwoju zasobów ludzkich, mobilności ludzi, zarządzania środowiskiem naturalnym, ds. leśnictwa). Dzięki połączeniu dwóch ostatnich, zbliżonych do siebie tematycznie par grup roboczych, pozostało ich jedenaście.

demu z nich odpowiednie grupy robocze. Jednocześnie każdemu klastrowi przypisano jeden z krajów członkowskich jako nadzorcę jego pracy<sup>16</sup>. Zadaniem klastrow jest przede wszystkim definiowanie strategicznych celów, nadzorowanie projektów oraz usuwanie przeszkód w ich realizacji.

BIMP-FC (BIMP Facilitation Center) jest instytucją publiczną z siedzibą w Kota Kinabalu w Malezji, mającą usprawnić praktyczną realizację projektów (zwłaszcza tych najważniejszych, określanych mianem „flagowych”), nadając współpracy subregionalnej charakter prorynkowy oraz ukierunkowany na rozwój sektora prywatnego. Celem BIMP-FC jest ponadto bliska współpraca z pozostałymi organami instytucjonalnymi oraz przygotowywanie zmian w przedstawionej powyżej „mapie drogowej” oraz realizowanych planach działania (Action Plans) stosownie do zaistniałym warunków.

Powstanie centrum jest konsekwencją negatywnych dla BIMP-EAGA doświadczeń z okresu azjatyckiego kryzysu finansowego z 1997 r., którego skutkiem był odpływ inwestycji z regionu Azji Południowo-Wschodniej. Dlatego też jego zasadniczym celem jest przyciągnięcie inwestorów zagranicznych.

W ramach struktury instytucjonalnej szczebel prywatny jest reprezentowany przez Radę Biznesu<sup>17</sup>, którą tworzą przedsiębiorcy. BEBC od 1997 r. posiada status piątego kraju członkowskiego. Radzie przewodniczy zarząd, w którym zasiadają przedstawiciele każdego kraju członkowskiego EAGA. Od roku 2003 najważniejszym celem rady jest wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), szczególnie zaś najmniejszych<sup>18</sup>. Rada założyła również trzy komitety, które współpracują z grupami roboczymi<sup>19</sup>.

## 7. Problemy i wyzwania dalszego rozwoju

Podstawowym problemem BIMP-EAGA jest niedostateczny przepływ informacji dotyczących produkcji, handlu, inwestycji oraz dostępu do rynków. Jest to związane z brakiem kompletnych, szczegółowych oraz bieżąco aktualizowanych

---

<sup>16</sup> Indonezja odpowiada za klaster zajmujący się rozwojem zasobów naturalnych (w jego ramach znajdują się następujące grupy robocze: ds. rozwoju rolnictwa i przemysłu, rybołówstwa, energetyki, leśnictwa i środowiska); Brunei – klaster ds. rozwoju transportu i infrastruktury (grupy ds.: transportu morskiego i lotniczego, budownictwa, telekomunikacji); Filipiny – klaster ds. rozwoju sektora MSP (grupy ds.: ceł, kapitału, imigracji, kwarantanny); zasobów ludzkich i migracji, Malezja – klaster ds. rozwoju turystyki (grupa ds. turystyki). Natomiast za grupę roboczą ds. rozwoju zasobów ludzkich i migracji odpowiedzialne są wszystkie kraje członkowskie EAGA.

<sup>17</sup> BIMP-EAGA Business Council (BEBC), poprzednio znana jako East ASEAN Business Council (EABC).

<sup>18</sup> W praktyce jednak BEBC koncentrował się na pomocy dużym przedsiębiorstwom, co stało się powodem znaczącej krytyki ze strony władz Brunei, w której wyniku została wypowiedziana umowa użyczenia pomieszczeń biurowych sekretariatowi rady w stolicy sultanatu – Bandar Seri Begawan, zob. W.A. Gapar, *Brunei did help EAGA Business Council*, „The Brunei Times”, 30.10.2007.

<sup>19</sup> Z grupami ds.: rozwoju budownictwa, turystyki oraz transportu morskiego. Współpraca dotyczy organizacji targów, wystaw, konferencji, wymiany informacji dotyczących handlu oraz inwestycji.

baz danych odnoszących się do samego obszaru wzrostu, jak również regionów zewnętrznych. Tym samym utrudnione jest osiągnięcie podstawowych celów omawianego obszaru wzrostu, w tym zwłaszcza swobodnego przepływu towarów, usług oraz kapitału. Znaczącym skutkiem jest również, ukazany powyżej, niewielki (w porównaniu z „trójkątami wzrostu”) napływ kapitału zagranicznego do BIMP-EAGA.

W celu rozwiązania tego problemu Azjatycki Bank Rozwoju (ADB) wraz z Japońskim Funduszem Technologii Informatycznych i Komunikacyjnych (finansowanym przez japoński rząd)<sup>20</sup> podjął decyzję o pomocy technicznej skierowanej do obszaru EAGA<sup>21</sup>. Projekt dotyczy stworzenia baz danych obejmujących strukturę i wartość zarówno inwestycji, jak i obrotów towarami oraz usługami. Celem ADB, jako koordynatora i doradcy EAGA, jest ponadto rozwój współpracy pomiędzy regionem a północnym terytorium Australii (tzw. BIMP-EAGA + 1) oraz krajami ASEAN+3 (Japonią, Koreą Płd., ChRL)<sup>22</sup>.

Wsparcie finansowe w celu realizacji wspólnych dla obszaru EAGA projektów dotyczących rozwoju handlu, turystyki, inwestycji, infrastruktury oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw oferują dodatkowo, obok ADB, niemiecka spółka GTZ (German Technical Cooperation) oraz Australijska Agencja Rozwoju Międzynarodowego (AusAID – Australian Agency for International Development)<sup>23</sup>.

BIMP-EAGA, jak wspomniano, cechuje się najsłabszym poziomem rozwoju spośród pozostałych obszarów wzrostu państw ASEAN. Celem tego ugrupowania, przyjętym w 2003 r., jest utworzenie do 2020 r. Wspólnoty ASEAN, której jednym z filarów ma być Wspólnota Gospodarcza ASEAN. Niezbędnym czynnikiem prowadzącym do realizacji tego zamierzenia jest wzmocnienie konkurencyjności regionów oraz ich konwergencja<sup>24</sup>. W sposób szczególny proces ten odnosi się do obszarów peryferyjnych. Dlatego też należy oczekiwać intensyfikacji działań

---

<sup>20</sup> Japan Fund for Information and Communication Technology (JFICT). Japonia jest znaczącym donatorem regionu Azji Południowo-Wschodniej, kierując tam blisko połowę swoich funduszy pomocowych przeznaczonych na pomoc grupie krajów rozwijających się, szerzej zob. *Azja-Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu*, red. B. Drelich-Skulska, Wyd. AE, Wrocław 2007, s. 212, 228-234.

<sup>21</sup> Warto nadmienić, że ADB wspomagał technicznie EAGA od początku jego istnienia, poprzez m.in. harmonizację przepisów dotyczących: pobierania ceł, imigracji, zasad bezpieczeństwa oraz kwarantanny (zgodnie z wymaganiami APEC, AFTA oraz ASEAN Customs Vision 2020); zainicjowanie mechanizmów finansowania małych i średnich przedsiębiorstw oraz harmonizację polityki dotyczącej sektora MSP na poziomie regionalnym; wspierając likwidowanie „wąskich gardeł” w transporcie oraz rozwój korytarzy transportowych (głównie morskich oraz powietrznych). ABD zaoferował również pomoc w przezwyciężeniu przez BIMP-EAGA skutków kryzysu azjatyckiego z 1997 r. oraz ogromnej klęski suszy z przełomu lat 1997/1998 (związanej ze zjawiskiem klimatycznym El Niño).

<sup>22</sup> Zob. *Report on the First Leaders' Meeting the 11<sup>th</sup> Senior Officials' Meeting and the 8<sup>th</sup> Ministerial Meeting of the Brunei Darussalam, Indonesia, Malaysia, Philippines – East ASEAN Growth Area*, Conference Papers and Proceedings, ADB, 03.11.2003.

<sup>23</sup> Szerzej zob. *Millions in Funding Await EAGA Venture Projects*, 15.10.2007, <http://www.bimp-icon.ph> (11.03.2008).

<sup>24</sup> Por. *ASEAN Annual Report 2006-2007*, ASEAN Secretariat, July 2007, s. 14.

sprzyjających zacieśnianiu integracji w obrębie zarówno samego Wschodniego Obszaru Wzrostu ASEAN, jak i poza nim.

## Literatura

- ASEAN Annual Report 2006-2007*, ASEAN Secretariat, July 2007.
- Azja-Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu*, red. B. Drelich-Skulska, Wyd. AE, Wrocław 2007.
- Bąkiewicz A., *Pół wieku industrializacji w krajach rozwijających się*, [w:] *Afryka, Azja, Ameryka Łacińska: wyzwania społeczno-gospodarcze w XXI w.*, red. M. Wagué, Multi Print, Warszawa 2005.
- Gapar W.A., *Brunei did help EAGA Business Council*, „The Brunei Times”, 30.10.2007.  
<http://www.unid.org/>.
- Jędrusik M., *Azja Południowo-Wschodnia – w pogoni za „tygrysmi”*, [w:] *Geografia regionalna świata*, red. J. Małkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Millions in Funding Await EAGA Venture Projects*, 15.10.2007, <http://www.bimp-icon.ph> (11.03.2008).
- Moving regional cooperation forward*, Summary of Proceedings of the ADB-sponsored Session, ADB, October 2002.
- Overview of BIMP-EAGA*, <http://www.bimp-eaga.org> (04.03.2008).
- Overview of BIMP-EAGA*, <http://www.bimp-eaga.org> (15.03.2008).
- Oziewicz E., *Dylematy rozwoju gospodarczego krajów Azji Południowo-Wschodniej na tle procesów globalizacyjnych*, Wyd. UG, Gdańsk 2007.
- Report on the First Leaders' Meeting the 11th Senior Officials' Meeting and the 8th Ministerial Meeting of the Brunei Darussalam, Indonesia, Malaysia, Philippines – East ASEAN Growth Area*, Conference Papers and Proceedings, ADB, 03.11.2003.
- Resosudarmo B.P., Vidyattama Y., *Regional Income Disparity in Indonesia*, „ASEAN Economic Bulletin” 2006 vol. 23 nr 1.
- Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, ASEAN Secretariat – ASEAN FDI Database, Seventh Edition, 2005.
- The BIMP-EAGA*, <http://www.brunet.bn/org/bimpeabc> (07.04.2008).

## BIMP-EAGA AS AN EXAMPLE OF SUBREGIONAL CO-OPERATION

### Summary

BIMP-EAGA is the largest Asian economic growth area, formally launched in 1994. It consists of regions situated in four ASEAN countries: Brunei Darussalam, Indonesia, Malaysia and the Philippines. The EAGA's basic features are: worse level of economic development (in comparison with other ASEAN regions) and internal diversification. EAGA's main goals are to hasten economic development, encourage local and foreign investors and improve export competitiveness of the region.

The aim of the article is to present the East ASEAN Growth Area, its institutional structure, volume and directions of FDI inflows, as well as perspectives of further development in the context of BIMP-EAGA Road to Development 2006-2010.